

Laidiens: 16.09.2014., Nr. 183

Oficiālās publikācijas Nr.: 2014/183.4

Šī publikācija ir precizēta.

Precizējums: OP 2014/198.14

Latvijas Bankas noteikumi Nr.141

Rīgā 2014.gada 15.septembrī

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasības, veicot ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanu un pārdošanu

Izdoti saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšana novēršanas likuma 47.panta trešo daļu

I. Vispārīgais noteikums

1. Noteikumi nosaka prasības kapitālsabiedrībām, kas saņēmušas Latvijas Bankas licenci ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai (tālāk tekstā – kapitālsabiedrība), Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā noteikto pienākumu izpildei attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmas izveidi, patieso labuma guvēju noskaidrošanu un pārliecināšanos, ka persona, kas norādīta kā patiesais labuma guvējs, ir klienta patiesais labuma guvējs, kā arī attiecībā uz klientu veikto darījumu uzraudzību un klientu saimnieciskās darbības pārzināšanu.

II. Iekšējās kontroles sistēmas izveide

2. Lai izpildītu Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasības un mazinātu iespēju kapitālsabiedrībai tikt iesaistītai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā un terorisma finansēšanā un sniegt pakalpojumus klientiem, kas varētu būt iesaistīti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darījumos un terorisma finansēšanā, kapitālsabiedrība veic ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai un saviem klientiem piemītošo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku analīzi un, pamatojoties uz veikto riska analīzi, izveido iekšējās kontroles sistēmu un izstrādā iekšējās kontroles sistēmas dokumentus (politikas un procedūras), ko apstiprina kapitālsabiedrības pārvaldes institūcija.

3. Iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka:

3.1. klienta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska novērtēšanas kārtību;

3.2. neparastu un aizdomīgu darījumu konstatēšanas kārtību;

- 3.3. klienta un patiesā labuma guvēja identifikācijas kārtību;
- 3.4. klienta izpētes veikšanas kārtību;
- 3.5. atturēšanās no aizdomīgu darījumu veikšanas kārtību;
- 3.6. ziņošanas par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem un ziņošanas dokumentu glabāšanas kārtību;
- 3.7. klientu veikto darījumu uzraudzības kārtību;
- 3.8. klienta identifikācijas un izpētes gaitā, kā arī klienta veikto darījumu uzraudzības gaitā iegūto datu un dokumentu glabāšanas kārtību;
- 3.9. kapitālsabiedrības darbinieku tiesības, pienākumus un atbildību iekšējās kontroles sistēmas prasību izpildē.

III. Klienta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska novērtēšanas kārtība

- 4. Kapitālsabiedrība iekšējās kontroles sistēmas dokumentā nosaka klienta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska novērtēšanas kārtību.
- 5. Kapitālsabiedrība novērtē klienta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku, izvērtējot šādus riskus:
 - 5.1. risku, ko rada klienta rezidences (reģistrācijas) valsts;
 - 5.2. risku, ko rada klienta juridiskā forma;
 - 5.3. risku, ko rada klienta saimnieciskā vai personiskā darbība;
 - 5.4. risku, ko rada klienta izmantotie pakalpojumi.
- 6. Klienta risks ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risks, kas piemīt klienta rezidences (reģistrācijas) valstij vai klienta juridiskajai formai, īpašnieku struktūrai vai klienta veiktajai saimnieciskajai vai privātajai darbībai.
- 7. Par augsta riska klientu reģistrācijas (rezidences) valsti uzskatāma valsts vai teritorija:
 - 7.1. kas iekļauta Latvijas Republikas Ministru kabineta apstiprinātajā zemu nodokļu un beznodokļu valstu un teritoriju sarakstā;
 - 7.2. pret kuru Apvienoto Nāciju Organizācija vai Eiropas Savienība noteikusi finanšu vai civiltiesiskus ierobežojumus;
 - 7.3. kas iekļauta starptautiskās Finanšu darījumu darba grupas (*Financial Action Task Force*) nesadarbojošos valstu sarakstā vai par kuru minētā organizācija publicējusi paziņojumu kā par valsti vai teritoriju, kurā nav normatīvo aktu cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu vai kurā tie ir ar būtiskām nepilnībām un tāpēc neatbilst starptautiskajām prasībām.
- 8. Par augstu risku, ko rada klienta juridiskā forma, uzskatāms risks, kas saistīts ar šādām juridiskajām personām:
 - 8.1. juridiskā persona, kuras īpašnieku vai dalībnieku struktūra apgrūtina iespēju noteikt patieso labuma guvēju;
 - 8.2. biedrība, nodibinājums un tiem pielīdzināms juridisks veidojums, kuram nav peļņas gūšanas rakstura.
- 9. Par risku, ko rada klienta saimnieciskā vai personiskā darbība, uzskatāma:

9.1. klienta komercdarbība vai privātā darbība, kas nav saistīta ar Latvijas Republiku;

9.2. klienta komercdarbība, kas saistīta ar:

9.2.1. azartspēļu organizēšanu;

9.2.2. inkasācijas pakalpojumu sniegšanu;

9.2.3. starpniecību darījumos ar nekustamajiem īpašumiem;

9.2.4. tirdzniecību ar dārgmetāliem un dārgakmeņiem;

9.2.5. tirdzniecību ar ieročiem un munīciju;

9.2.6. naudas pakalpojumu sniegšanu.

10. Par risku, ko rada klienta izmantotie pakalpojumi, uzskatāms risks, ka kapitālsabiedrības sniegtais pakalpojums var tikt izmantots noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai vai terorisma finansēšanai.

IV. Neparastu un aizdomīgu darījumu konstatēšana

11. Kapitālsabiedrība iekšējās kontroles sistēmas dokumentā norāda pazīmes, kas piemīt neparastam vai aizdomīgam darījumam.

12. Darījums uzskatāms par aizdomīgu, ja tas atbilst vismaz vienai no šādām pazīmēm:

12.1. attiecībā uz klientu:

12.1.1. klienta identifikācijas problēmas (klients nevēlas sniegt identifikācijas informāciju vai sniedz to minimālā apjomā, sniedz fiktīvu informāciju, sniedz grūti pārbaudāmu informāciju, ir pamatotas aizdomas, ka personu apliecinošais dokuments ir viltots);

12.1.2. klients nervozē bez acīmredzama iemesla;

12.1.3. klientam ir pavadītāji, kas viņu vēro;

12.1.4. klients atnes naudu, ko viņš nav saskaitījis;

12.1.5. klients veic vairākus līdzīgus maza apjoma darījumus, kas liek domāt par apzinātu izvairīšanos no identifikācijas vai tāda darījuma veikšanas, kurš saskaņā ar likumu atbilst neparasta darījuma pazīmēm;

12.1.6. vairāki klienti secīgi veic līdzīgus darījumus, kas liek domāt par apzinātu izvairīšanos no identifikācijas vai tāda darījuma veikšanas, kurš saskaņā ar likumu atbilst neparasta darījuma pazīmēm;

12.1.7. klients veic sarežģītu darījumu (darījumam nav skaidri saprotama ekonomiskā vai juridiskā mērķa);

12.1.8. no Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta vai citas tiesībsargājošās institūcijas saņemtas vai Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta tīmekļa vietnē publicētas ziņas par klienta vai patiesā labuma guvēja aizdomīgumu;

12.1.9. ir pamatotas aizdomas par klienta vai patiesā labuma guvēja iespējamo saistību ar terorismu, kaut arī viņš nav iekļauts Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta uzturētajā teroristu sarakstā un par viņu nav iepriekš ziņots Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam;

12.2. attiecībā uz darījumu:

- 12.2.1. klients veic viņam netipisku darījumu (šim klientam neraksturīgi liels darījuma apjoms);
- 12.2.2. ir pamatotas aizdomas, ka darījumā izmantoti noziedzīgi iegūti līdzekļi (nav skaidra darījumā izmantoto līdzekļu izcelsme);
- 12.2.3. klients veic darījumu, kura apjoms neatbilst viņa finansiālajam stāvoklim;
- 12.2.4. darījums saistīts ar citu aizdomīgu darījumu, par kuru jau ziņots Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam;
- 12.2.5. ir pamatotas aizdomas, ka darījumā izmantots viltots dokuments;
- 12.3. attiecībā uz darījumā izmantotajām naudas zīmēm:
 - 12.3.1. naudas zīmju nominālvērtības ir klientam netipiskas;
 - 12.3.2. naudas zīmju iesaiņojums ir klientam netipisks;
 - 12.3.3. darījumā, kura summa ir ekvivalenta 2 000 *euro* vai pārsniedz šo summu, monētas vai banknotes ar mazu nominālvērtību tiek mainītas pret banknotēm ar lielāku nominālvērtību (vai otrādi) vai pret citām banknotēm ar tādu pašu nominālvērtību;
- 12.4. darījumam vai klientam piemīt citas pazīmes, kas rada aizdomas par nelegāli iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu.
- 13. Darījums ir neparasts, ja tas atbilst vismaz vienai no šādām pazīmēm:
 - 13.1. klients pērk vai pārdod valūtu par summu, kura ir ekvivalenta 8 000 *euro* vai pārsniedz šo summu;
 - 13.2. klients vai patiesais labuma guvējs tiek turēts aizdomās par terora akta izdarīšanu vai līdzdalību tajā, ir iekļauts Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta uzturētajā teroristu sarakstā, un par viņu kapitālsabiedrību informējis Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests.

V. Klienta un patiesā labuma guvēja identifikācija

- 14. Kapitālsabiedrība iekšējās kontroles sistēmas dokumentā nosaka klienta un patiesā labuma guvēja identifikācijas kārtību.
- 15. Kapitālsabiedrība fiziskās personas identifikāciju veic, pamatojoties uz šādiem personas identitāti apliecinājošiem dokumentiem:
 - 15.1. rezidentam – pasi vai personas apliecību atbilstoši Personu apliecinājošu dokumentu likumam;
 - 15.2. nerezidentam – ieceļošanai Latvijas Republikā derīgu personu apliecinājošu dokumentu.
- 16. Kapitālsabiedrība juridiskās personas identifikāciju veic, pamatojoties uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas likumā minētajiem dokumentiem. Kapitālsabiedrība var veikt juridiskās personas identifikāciju, iegūstot informāciju par juridisko personu no publiski pieejama uzticama un neatkarīga avota.
- 17. Ja kapitālsabiedrība klienta identifikācijai papildus klienta iesniegtajiem dokumentiem izmanto citus informācijas avotus, kapitālsabiedrība dokumentē izmantoto informācijas avotu un no tā saņemto informāciju.

18. Uzsākot darījuma attiecības vai ja darījums ir neparasts vai aizdomīgs, kapitālsabiedrība veic klienta vai patiesā labuma guvēja identifikāciju šādā kārtībā:

18.1. pārliecinās, vai klients veic darījumu savā vai patiesā labuma guvēja uzdevumā;

18.2. nokopē klienta un, ja iespējams, patiesā labuma guvēja identifikācijas dokumentus;

18.3. konstatējot, ka klients ir juridiskā persona, ja iespējams, noskaidro un dokumentē fiziskās personas, kurām faktiski pieder vairākums kapitāla daļu vai akciju;

18.4. pārliecinās par klienta un, ja iespējams, patiesā labuma guvēja personu apliecinošo dokumentu, kā arī citu iesniegto dokumentu īstumu un derīgumu;

18.5. nekavējoties ziņo kompetentai tiesībsargājošai iestādei, ja ir pamatotas aizdomas par iesniegto personu apliecinošo vai citu dokumentu viltojumu;

18.6. pārbauda Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta uzturēto teroristu sarakstu un citu pieejamo informāciju, lai pārliecinātos, ka klients vai patiesais labuma guvējs nav saistīts ar terorismu vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai nav politiski nozīmīga persona.

19. Ja darījums nav neparasts vai aizdomīgs un netiek uzsāktas darījuma attiecības, bet darījuma summa ir ekvivalenta 2 000–7 999 *euro*, kapitālsabiedrība veic klienta vai patiesā labuma guvēja identifikāciju šādā kārtībā:

19.1. nokopē klienta identifikācijas dokumentus;

19.2. pārliecinās par klienta personu apliecinošā dokumentā īstumu un derīgumu;

19.3. nekavējoties ziņo kompetentai tiesībsargājošai iestādei, ja ir pamatotas aizdomas par iesniegtā personu apliecinošā dokumenta viltojumu.

20. Ja šo noteikumu 19. punktā minēto viena klienta veikto darījumu kopsumma viena mēneša laikā sasniedz šo noteikumu 13.1. apakšpunktā minēto summu, kapitālsabiedrība identificē klientu šo noteikumu 18. punktā minētajā kārtībā.

21. Kapitālsabiedrība neveic darījumu ar klientu, kurš nav pilnībā identificēts saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasībām.

VI. Darījumi ar politiski nozīmīgām personām

22. Kapitālsabiedrība iekšējās kontroles sistēmas dokumentā nosaka politiski nozīmīgu personu konstatēšanas kārtību, veicot klienta un patiesā labuma guvēja identifikāciju.

23. Līdz brīdim, kamēr Eiropas Savienības valstīs, t.sk. Latvijā, tiks noteikta atbildīgā institūcija par šādu personu sarakstu sagatavošanu un izdošanu un šāds saraksts tiks izdots, kapitālsabiedrības izmanto to rīcībā esošo informāciju par šo personu loku.

24. Ja, identificējot klientu neparasta vai aizdomīga darījuma veikšanas gadījumā, konstatēts, ka klients vai patiesais labuma guvējs ir politiski nozīmīga persona, kapitālsabiedrības darbinieks pirms darījuma veikšanas veic šādus pasākumus:

24.1. veic un dokumentē uz risku novērtējumu balstītus pasākumus, lai noteiktu politiski nozīmīgas personas materiālo stāvokli raksturojošo līdzekļu un labklājības izcelsmi;